

PRVNÍ HISTORICKÁ ZMÍNKA O MILETÍNĚ

V letošním roce uplynulo 890 let od události, jejíž popsání středověkými letopisci přineslo první historickou zmínku o městečku Miletíně. Touto událostí byla misijní cesta bamberského biskupa Otty, později svatořečeného, který v dubnu a květnu roku 1124 putoval se svým doprovodem z Bavorska přes české knížectví do Polska a pohanského Pomoří, aby zde šířil křesťanskou víru. Cestou navštívil českého knížete Vladislava, který právě pobýval na svém „hradě“ Miletíně.

Odkud tato zpráva pochází a kdo ji zaznamenal?

Z miletínských dějepisců na ni jako první upozornil na počátku 19. století městský písař a kronikář František Žába. Informaci objevil ve starší dějepisné literatuře, pravděpodobně v Dobnerově komentovaném latinském vydání Hájkovy kroniky (Annalium

Hagecianorum..., část VI. 1094-1198, Praha 1782, s. 172).

Skutečný původ zprávy o biskupově návštěvě Miletína však musíme hledat v soudobých životopisech Otty Bamberského. Těch je známo celkem šest, nejceněnější svojí vypovídací hodnotou jsou první dva, které pořídili v druhé polovině 12. století Ottovi současníci, mniši bamberského kláštera sv. Michala Ebo a Herbord. Oba latinské texty vyšly v edici již roku 1856 (Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum XII, Hannover 1856), nejnověji v roce 1974 (Monumenta Poloniae Historica, Nova Series 7/3, Warszawa 1974), můžeme se tedy seznámit s jejich konkrétním obsahem.

Biskup Otto podnikl dvě cesty do Pomořan, první v letech 1124 – 1125, druhou o tři roky později. Životopisy se zaměřují především na tu první, my tak můžeme

sledovat biskupovu cestu na jaře roku 1124. Nejzajímavější je pro nás její počátek, kdy Otto se svým doprovodem překročil v posledních dubnových dnech Šumavu a vstoupil do západních Čech. Zde navštívil nejprve nový benediktýnský klášter v Kladrubech (Zlatá Koruna), pýchu tehdejšího českého knížete Vladislava I.

Ebo dále vypráví: *Nyní Vladislav, kníže český, poslal na to místo posly naproti svatému otci, aby mu prokázali úctu a oddanost a poskytli mu doprovod až ke knížeti do Prahy. Zde kníže a Menhart, blahé paměti biskup města, společně s kněžími a lidmi přijali jej zdvořile a věnovali mu mnoho darů, které on rozdával chudým. Biskup Menhart, bohem vyvolený, požíval privilegia osobního styku s Ottou a z lásky k němu pak opatroval místo, které milovaný navštívil, a udržoval vzpomínku na tuto událost.*

Odtud svatý Otto pokračoval do opatství v Sadské a pak se obrátil k Labi. V těchto krajích měl kníže Vladislav připravena pevná místa k odpočinku a to až na hranice Polska. Zde také poslové ctihodného Boleslava, knížete polského, setkali se s apoštolem naší doby a vybavili jej dostatkem zásob a proviantu na cestu do hlavního města Hnězdna. Poté přišel do diecéze vratislavské, kde byl přijat s respektem a kde zůstal po dva dny. Třetího dne se přesunul do diecéze poznaňské. Pozdržel se zde, rozséval sémě víry a zbožnosti v okolních krajích a během čtrnácti dnů dorazil do Hnězdna, hlavního města Polska.

Jak je zřejmé, Ebo se zaměřuje na biskupovu návštěvu v Praze, dále zmiňuje tehdy významnou kapitolu v Sadské a pak až cestu Slezskem a Polskem. O Miletíně ani zmínka...

Je tu však ještě o něco mladší vyprávění Herbordovo. Najdeme je v díle zvaném *Herbordi dialogus de vita s. Ottonis episcopi Babenbergis* (Herbordova rozmluva o životě svatého Otty, biskupa bamberského), které se v úplnosti dochovalo ve dvou středověkých opisech ze 14. a druhé poloviny 15. století, v současnosti uložených v Bavorské státní knihovně v Mnichově (sign. Clm 23582 a Clm 23846).

Herbord o biskupově cestě Čechami píše: *Odtud přešel Český les, přes opatství kladrubské přišel do Prahy, odtud přes Sadskou na místa církevní na břehu Labe, k hradu knížete českého, Miletín zvanému* (ad castrum ducis Boemici quod Miletiam dicunt), *kde byl knížetem velkolepě přijat a obdarován. Dále přes jiný jeho hrad, Brdo zvaný, až k Němčí, městu knížete polského.*

Toto jsou dvě základní a vlastně jediná, víceméně autentická,

Otto Bamberský (cca 1060 – 1139)

svědectví o biskupově cestě Čechami. Ostatní Ottovy životopisy (zejména dílo Ondřeje, opata výše zmíněného kláštera sv. Michala, z přelomu 15. a 16. století) již vycházejí z těchto dvou starších životopisů a další historické práce jsou už jen různými výklady a hledáním souvislostí. Na základě těchto dvou úryvků si tedy můžeme udělat základní obrázek o událostech, které poprvé v dějinách hovoří rovněž o Miletíně.

Podle Herborda proběhla biskupova cesta napříč Čechami ve čtyřech dnech, a to mezi 27. a 30. dubnem. Z edice vydané roku 1856 můžeme odvodit (s určitými výhradami), že pravděpodobně 27. dubna přicestoval Otto do kláštera v Kladrubech, kde přenocoval. Zde jej očekávalo knížecí poselstvo: bylo to příhodné místo, které mělo respektovaného biskupova přesvědčit o Vladislavově zbožnosti i světské moci. Neboť právě kníže Vladislav tento klášter založil a po své smrti zde byl také pohřben. Ráno poselstvo doprovodilo biskupa do Prahy, kde byl Otto okázale přijat pražským biskupem Menhartem. Hned následujícího dne

pak putování pokračovalo do Sadské a odtud severovýchodně přes Labe až do Miletína, kam biskup Otto dorazil snad 29. dubna navečer. Příští den pokračoval po trase obchodní „kladské“ stezky přes Jaroměř k pohraničním hradům a dál do Vratislavi.

Otázkou zůstává, zda se biskup setkal s knížetem Vladislavem v Praze, jak uvádí Ebo, nebo až v Miletíně, jak naznačuje Herbord. Snad by bylo možné uvažovat též o možnosti, že kníže biskupa uvítal v Praze, část cesty jej osobně doprovázel a v Miletíně se s ním rozloučil. Osobně se domnívám, že pravděpodobnější je v tomto směru zpráva Herbordova,

zejména proto, že Ebo osobu knížete téměř přehlíží a píše hlavně o pražskému biskupu Menhartovi. Herbordova pozornost věnovaná Miletínu, jinak neznámému hradu na okraji pomezního hvozdu, naopak nasvědčuje tomu, že k setkání biskupa Otty s knížetem Vladislavem došlo skutečně až zde.

Jedno je však jisté: Miletín již tehdy musel poskytovat dostatečné zázemí pro pobyt knížete a jeho družiny a zároveň podmínky pro přijetí a přenocování významné návštěvy. Středověké miletínské hradiště muselo nabídnout přiměřeně kvalitní prostory pro ubytování několika desítek osob a koní, a nemohl zde již tehdy chybět křesťanský kostelík. Přestože svoji strategickou obrannou funkci na okraji pomezního hvozdu Miletín s postupující kolonizací rychle ztrácel, v této době bezpochyby zůstal jedním z opěrných bodů přemyslovské knížecí moci ve východních Čechách.

Mgr. Jan Hlavatý